

Rada Główna
Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Parlament Studentów
Rzeczypospolitej Polskiej

Ewaluacja procesu kształcenia – perspektywa studencka

Marcelina Kościółek
Parlament Studentów RP

DEFINICJA JAKOŚCI

"(...) systematyczne badanie wartości oraz cech (...) badanego obiektu z punktu widzenia przyjętych kryteriów w celu jego usprawnienia, rozwoju lub lepszego rozumienia"

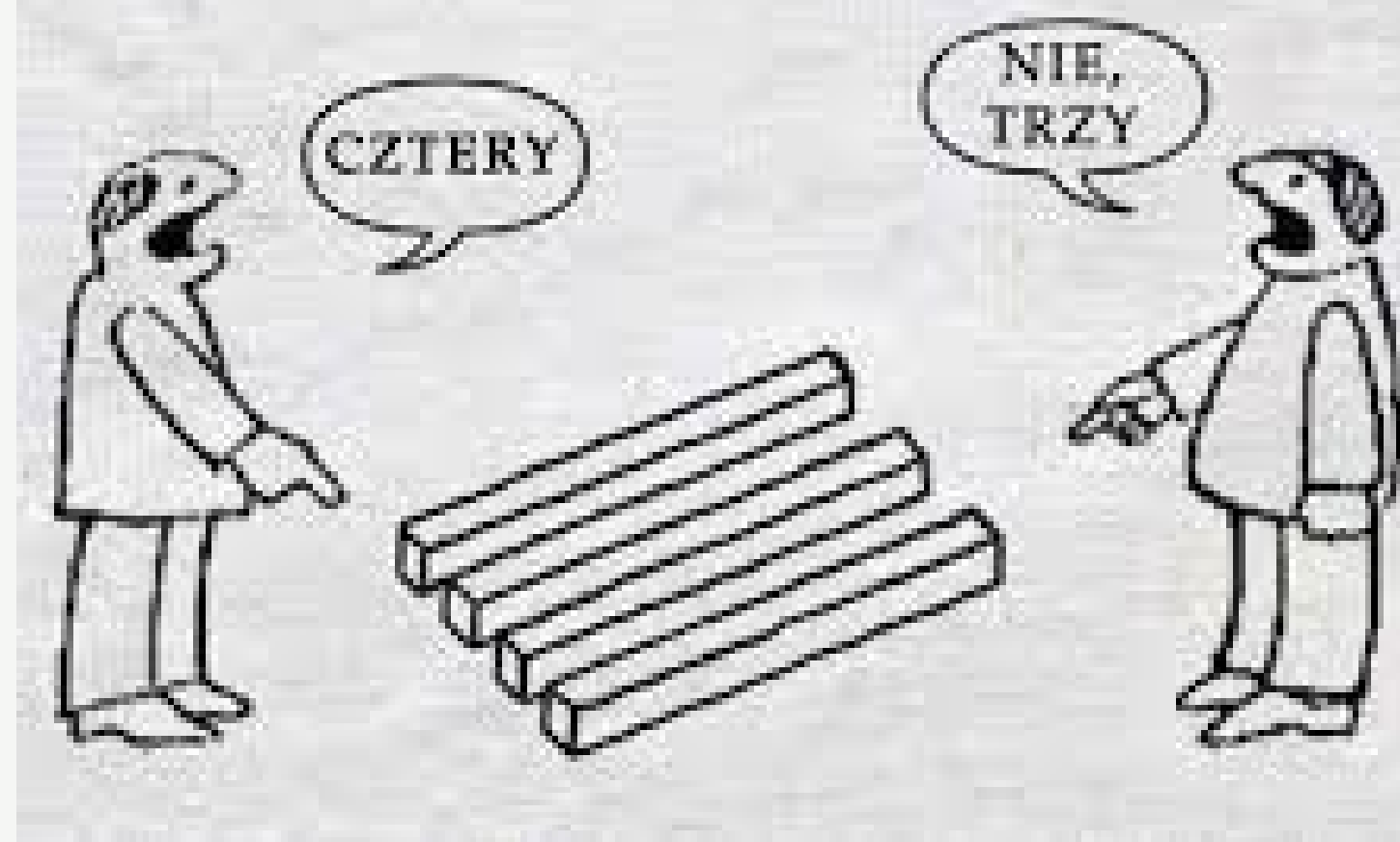
(Norris 1990, Nevo 2003, Wojciszke 2004)

Czym jest jakość kształcenia?

WSZYSTKO CO SŁYSZYM
JEST OPINIĄ, A NIE FAKTEM.
WSZYSTKO CO WIDZIMY JEST
PERSPEKTYWĄ, A NIE PRAWDĄ.

-MAREK AURELIUSZ

Rola
interesariuszy
wewnętrznych
i zewnętrznych

Poziomy ewaluacji

Standards and Guidelines for Quality Assurance
in the European Higher Education Area

UCZELNIANY

Wewnętrzny system
zapewnienia jakości
kształcenia

KRAJOWY

Polska Komisja
Akredytacyjna

MIĘDZYNARODOWY

European Association for
Quality Assurance in
Higher Education (ENQA)

Poziom uczelniany

Na poziomie uczelnianym mamy do czynienia z dwiema ocenami obowiązkowymi uregulowanymi w art. 128 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce z dnia 20 lipca 2018r.:

- okresowa ocena nauczycieli akademickich;
- ocena nauczyciela akademickiego w zakresie wypełniania przez niego obowiązków związanych z kształceniem zapewniana przez uczelnie studentom i doktorantom.

Semestralna ocena zajęć dydaktycznych

- brak możliwości wyrażenia swojego zdania o wszystkich elementach jakości kształcenia przez studentów, ponieważ ustawa ogranicza się do oceny pracy osoby prowadzącej zajęcia;
- zebrane dane nie dają możliwości pogłębionej analizy sytuacji na uczelni;
- trudność w publicznym udostępnianiu wyników i efektów przeprowadzonej ewaluacji – wyniki ograniczają się do oceny osobowej, która może nieść dane wrażliwe;
- niski stopień wypełniania ankiet przez studentów i doktorantów.

Okresowa ocena nauczycieli akademickich

- niska frekwencja ankiet studenckich powoduje, że są one niemiarodajne i często nie są wykorzystywane przy ocenie dotyczącej promocji pracowników na wyższe stanowiska;
- w analizie umykają jednostkowe przypadki nadużyć zgłaszane m.in. w komentarzach ankiet studenckich;
- brak bezpośredniego udziału studentów w ocenie pracowników na etacie dydaktycznym i dydaktyczno-naukowym;

Poziom uczelniany

Uczelnie prowadzą również dodatkowe badania ankietowe na rzecz doskonalenia procesu kształcenia tj.:

- badanie losów absolwentów;
- ocena nauczania zdalnego;
- barometr satysfakcji studentów (UJ);
- badanie kandydatów na studia.

BSS

- system informatyczny
- akcja ankietowa OZD
- procedury administracyjne
- warunki socjalno-bytowe
- jednostki międzywydziałowe
- osoby wspierające
- projekty badawcze
- praktyki studenckie
- program Erasmus+
- Kadra naukowo-dydaktyczna
- Kadra administracyjna
- usługi dydaktyczne
- infrastruktura jednostki
- biblioteki
- poczucie bezpieczeństwa
- poczucie dyskryminacji
- ogólna satysfakcja ze studiowania

BKS

- powody wyboru uczelni
- powody wyboru kierunku
- źródła informacji o kierunku/uczelni
- dni otwarte

MLA

- doświadczenie zawodowe w trakcie studiów
- studia a szanse w pracy
- losy zawodowe absolwentów
- ocena programu studiów

Wypełnianie ankiet

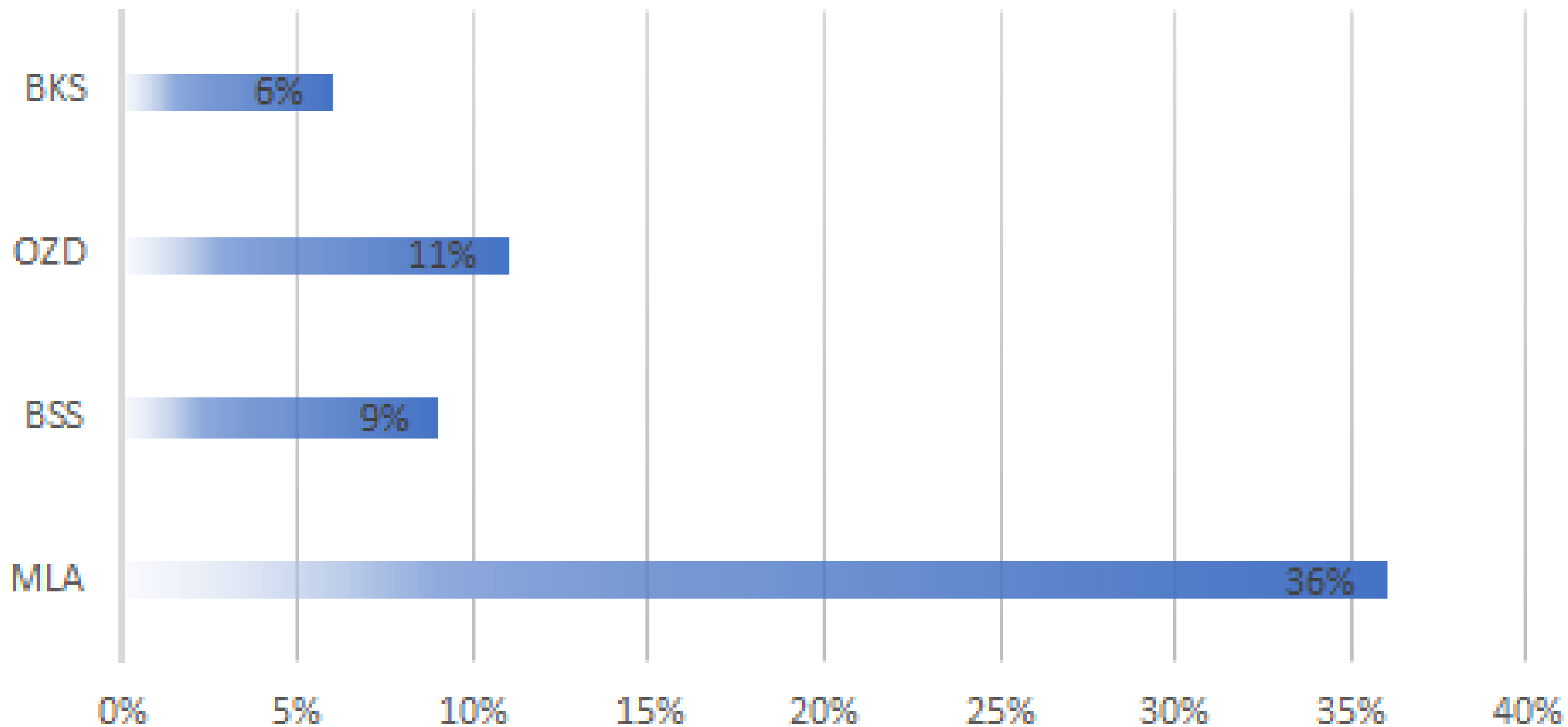
Motywacje

- Z POWODU MOTYWACJI ZEWNĘTRZNEJ (NAGRODY),
- INFORMACJE OD PROWADZĄCYCH ZAJĘCIA, ŻE OCENY RZECZYWIŚCIE MAJĄ PRZEŁOŻENIE NA ZMIANY,
- Z POWODU POCZUCIA OBOWIĄZKU, MOTYWACJI WEWNĘTRZNEJ,
- POCZUCIA WSPÓŁODPOWIEDZIALNOŚCI ZA FORMĘ I JAKOŚĆ EDUKACJI,
- ABY MIEĆ UDZIAŁ W TWORZENIU WARUNKÓW KSZTAŁCENIA NA UCZELNI,
- ABY NIE MARNOWAĆ PRZEDSIĘWZIĘCIA,
- Z PRZEKONANIA, ŻE SĄ OBLIGATORYJNE,
- ZE WZGLĘDU NA BEZPOŚREDNIĄ PROŚBĘ DROGĄ ELEKTRONICZNĄ,
- DLATEGO, ŻE TO TERAPEUTYCZNE, WYNIKA Z SILNYCH EMOCJI TOWARZYSZĄCYM DOŚWIADCZENIOM Z ZAJĘĆ

Demotywatory

- BRAK WIARY W SKUTECZNOŚĆ AKCJI,
- BRAK WIARY W ANONIMOWOŚĆ ANKIET, POUFNOŚĆ DANYCH,
- PRZEKONANIE, ŻE ANKIETY NIE PODLEGAJĄ ANALIZIE,
- BRAK KORZYŚCI OSOBISTYCH Z WYPEŁNIANIA ANKIET,
- OBAWA PRZED NEGATYWNĄ REAKCJĄ OCENIONYCH PRACOWNIKÓW,
- BRAK CZASU, DOSTĘPU DO INTERNETU, OCHOTY,
- BRAK TECHNICZNYCH MOŻLIWOŚCI WYPEŁNIANIA ANKIET
- NIEODCZUWANIE WIĘZI Z UCZELNIĄ,
- PRZEKONANIE O TYM, ŻE NA UCZELNI ZDOBYWA SIĘ WIEDZĘ, A NIE OCENIA TYCH, KTÓRZY PRZERASTAJĄ WIEDZĄ,

FREKWENCJA BADAŃ ANKIETOWYCH W ROK AKADEMICKI 2018/2019

- BKS - Badanie kandydatów na studia
- OZD - Ocena Zajęć Dydaktycznych
- BSS - Barometr Satysfakcji Studenckiej
- MLA - Monitorowanie Losów Absolwentów

Poziom uczelniany

Ustawa Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce zapewnia również studentom udział w gremiach decyzyjnych na uczelniach takich jak m.in.:

- Rada Uczelni (opiniowanie strategii uczelni oraz statutu);
- Kolegium Elektorów;
- Senat (programy studiów);
- inne ciała kolegialne podejmujące decyzje w sprawach dydaktyki, jakości kształcenia czy spraw stypendialnych.

- Niezwykle ważny element ewaluacji procesu kształcenia.
- Możliwość wyrażania swojego zdania w odniesieniu do podnoszonych tematów w sposób nieskrępowany i otwarty.
- Poczucie wśród studentów bycia partnerem w dyskusji na temat kreowania polityki uczelni jako jeden z głównych beneficjentów działań projakościowych.
- Budowanie w studentach poczucia przynależności do uczelni.
- Udział reprezentantów studenckich pozwala w sposób bezpośredni wpływać na jakość kształcenia pośrednicząc w przekazywaniu uwag studentów dotyczących wyzwań im stawianych.
- Wpływ na strategię uczelni m.in. w zakresie wsparcia studentów i dydaktyki.
- Kreowanie wzorców właściwych zachowań projakościowych (oczekiwania dotyczące nauczania zdalnego).

Poziom krajowy

Na poziomie krajowym ewaluacja procesu kształcenia realizowana jest od 2002 roku przez Polską Komisję Akredytacyjną.

Ocena odbywa się w formie:

- oceny programowej - ocena dotycząca kierunku studiów;
- oceny kompleksowej - ocena działań na rzecz zapewniania jakości kształcenia w uczelni;
- recenzji wniosku o pozwolenie na utworzenie studiów.

Udział studentów w ewaluacji na poziomie krajowym odbywa się poprzez zaangażowanie w zespół oceniający PKA. Student odpowiada za realizację szeroko rozumianego wsparcia studentów w procesie kształcenia, a także jego ewaluacji w ocenie programowej. Nie mniej zaangażowany jest w ocenę wszystkich kryteriów o ceny programowej.

Dodatkowo studenci biorą udział w recenzowaniu wniosków o utworzenie nowych kierunków studiów. W obszar oceny studenckiej również wchodzi zweryfikowanie zapewnionych przez uczelnię rozwiązań wsparcia studentów w procesie kształcenia.

Udział studentów w ocenie jest obligatoryjny.

Poziom międzynarodowy

European Association for Quality Assurance in Higher Education (ENQA) jest organizacją kreującą politykę jakości kształcenia w ramach European Higher Education Area.

European Students Union (ESU) jest jednostką propagującą szkolnictwo wyższe wśród młodego pololenia i reprezentującą ich racje na forum międzynarodowym.

Rekomendacje dotyczące udziału studentów w procesie ewaluacji kształcenia

- Kolegialność akademicka XXI wieku wiąże się z uznaniem studenta i pracownika uniwersytetu za równoprawnego członka wspólnoty akademickiej posiadającego tożsamy udział w zarządzaniu uczelnią i posiadającego wspólne cele.
- Proces Boloński traktuje studenta jako jednego z kluczowych interesariuszy, który powinien brać udział w kształtowaniu własnej edukacji.
- Zaangażowanie studentów jako kompetentnych, aktywnych i konstruktywnych partnerów w tworzeniu i kształtowaniu szkolnictwa wyższego.
- Zapewnienie studentom odpowiedniej reprezentacji (nie mniejszej niż 20%) w ciałach decyzyjnych na uczelni, w tym zagwarantowanie autonomii w wyborze swoich przedstawicieli.
- Stworzenie narzędzi do wyrażania przez studentów opinii dotyczącej całego procesu kształcenia.
- Stworzenie struktur wsparcia dla przedstawicieli studentów, aby umożliwić im należyte wykonywanie pracy i obowiązków. Obejmuje to jakościowe szkolenia z pracy na forum oraz struktury, zasad i kultury w procesie podejmowania decyzji.

Rozwój - Jakie mogą być dalsze perspektywy udziału studentów w ewaluacji procesu kształcenia

BADANIE SATYSFAKCJI STUDENCKIEJ

Rozpropagowanie badania ankietowego pozwalającego na ocenę wszystkich aspektów wsparcia studentów na uczelni.

OKRESOWA OCENA NAUCZYCIELI AKADEMICKICH

Bezpośredni udział studentów w strukturach oceniających nauczycieli na etatach dydaktycznych i naukowo-dydaktycznych.

TRANSPARENTNOŚĆ ANKIETYZACJI

Wszyscy interesariusze powinni mieć wgląd w wymierne efekty swojego wkładu pracy w ankietyzację. Brak przepływu informacji o zmianach zachodzących na uczelni na skutek ankietyzacji czy jej bezpośrednich wyników powoduje niechęć studentów do udziału w niej.

ZARZĄDZANIE KRYZYSOWE

Wprowadzenie narzędzi do bieżącego reagowania na problemy jakościowe na uczelniach wyższych

Parlament Studentów
Rzeczypospolitej Polskiej

BIBLIOGRAFIA

<https://sip.lex.pl/akty-prawne/dzu-dziennik-ustaw/prawo-o-szkolnictwie-wyzszym-i-nauce-18750400>

<https://www.eqar.eu/>

https://pka.edu.pl/wp-content/uploads/2019/09/ESG_2015.pdf

<https://www.pka.edu.pl/>

<https://ehea.info/>

[https://www.esu-online.org/wp-content/uploads/2018/05/04.-Student-Participation-in-Higher-Education-Governance.pdf?](https://www.esu-online.org/wp-content/uploads/2018/05/04.-Student-Participation-in-Higher-Education-Governance.pdf?fbclid=IwAR2PjeJtCU19AOQAdbHIJzX-U6PRK08AgTEIfiKN8fT5h71JxbhI_srUCQ4)

[fbclid=IwAR2PjeJtCU19AOQAdbHIJzX-U6PRK08AgTEIfiKN8fT5h71JxbhI_srUCQ4](https://www.esu-online.org/wp-content/uploads/2018/05/04.-Student-Participation-in-Higher-Education-Governance.pdf?fbclid=IwAR2PjeJtCU19AOQAdbHIJzX-U6PRK08AgTEIfiKN8fT5h71JxbhI_srUCQ4)

<https://jakosc.uj.edu.pl/>